

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

10 אוגוסט 2021

ע"ו 21191-08-21 פלוני נ' היועץ
המשפטי לממשלה ואח'

פלוני

המערער

נגד

המשיבים

1. היועץ המשפטי לממשלה
2. הועדה הפסיכיאטרית המחוזית - מחוז תל אביב
3. משרד הבריאות/המשרד הראשי
4. המרכז הרפואי לבריאות הנפש 'תל השומר'

נוכחים:

ב"כ המערער, עו"ד זהבה סנדרס ועו"ד אמיר קדיס (הסיוע המשפטי)
 ב"כ המשיבים, עו"ד תמי ברעם
 המערער – התייצב

חקיקה שאוזכרה:

חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991: סע' 6(א), 9(א)

מיני-רציו:

* במקרה הנדון נראה כי לנטייתו המינית של המערער ולהתנגשותה עם עולם הערכים של הוריו היה חלק משמעותי עד מכריע באישפוזו. ברם, נטייה מינית הומוסקסואלית של אדם, ומחשבות בעלות אופי מיני, אינן מהוות לכשעצמן סכנה לעצמו או לזולתו, ומובן שאינן מהוות הצדקה לאשפוזו בכפיה.

* בריאות – חולי נפש – אשפוז

* בריאות – חולי נפש – ערעור על החלטת ועדה פסיכיאטרית

ערעור לפי סעיף 9(א) לחוק הטיפול בחולי נפש על החלטת הועדה המחוזית הפסיכיאטרית בבי"ח "שיבא" שדחתה ברוב דעות את ערר המערער על הוראת אשפוזו הכפוי שהוצאה ע"י הפסיכיאטר המחוזי. אין מחלוקת בין הצדדים שהמערער מצוי באי שקט, כשהמערער הביע רצונו בטיפול תרופתי. המחלוקת מתמקדת בשאלה האם המערער עלול לסכן זולתו סיכון פיזי מיידי, כדרישת סעיף 6(א)(2) לחוק, באופן שיש בו להצדיק את אשפוזו בכפיה. לטענת המערער הוא אדם עדין ואינו מהווה סכנה לעצמו או לזולתו. ב"כ המשיבה טענה לחשש כי בשל עיסוק מוגזם בתכנים

מיניים, ולאור בוחן מציאות שגוי, קיים חשש שהמערער יתקוף מינית נערים, בפרשו באופן שגוי הסכמה.

ביהמ"ש המחוזי קיבל את הערעור בקבעו:
עניין הערכת מסוכנותו העתידית של אדם אינו בגדר מדע מדויק, והערכה זו צריכה להתבסס על מצבו הנוכחי של האדם בשים לב לעברו, לתהליך הטיפול, לתוצאותיו ולגורמי הסיכון שמלווים אותו אף היום ובמיוחד במצב בו ישוחרר מאשפוז. מעטים הם המקרים שבפני ביהמ"ש מופיע מערער על החלטת ועדה שהיעדר מסוכנותו, ואף תמימותו, ניכרים. למרבית הצער, בעניינו של המערער זהו מצב הדברים. נטייה מינית הומוסקסואלית, ומחשבות בעלות אופי מיני, אינן מהוות לכשעצמן סכנה לעצמו או לזולתו, ומובן שאינן מהוות הצדקה לאשפוזו בכפיה של אדם.

כידוע, אין ביהמ"ש שם את שיקול דעתו במקום הוועדה הפסיכיאטרית. עם זאת, ניכר בענייננו כי הוועדה ביססה החלטתה על תשתית עובדתית רעועה. המערער הוא בן למשפחה חרדית ומתגורר בישיבה. נראה כי הורי המערער – באמצעות מדריך הישיבה, ובמידה מסוימת באמצעות המערער עצמו, בחור צעיר תם שהסתמך על הוריו – הם שדחפו לאשפוז המערער. מהתיאור העובדתי שבפני ביהמ"ש, ומהיעדרות ההורים מישיבת היום ומהדיון בפני הוועדה, מתקבל הרושם שלנטייתו המינית של המערער ולהתנגשותה עם עולם הערכים של הוריו, היה חלק משמעותי עד מכריע באישפוזו.

התרשמות ביהמ"ש היא שהמערער אינו מהווה סכנה לעצמו או לזולתו אותה יש לאיין. עם זאת, לאור התרשמות הרופאים הפסיכיאטריים בדבר מצבו הנפשי של המערער כיום, ובשל רצון המערער בטיפול, ובתקווה שיהא בטיפול כדי להקל על מצוקת המערער ועל אי השקט שבו הוא שרוי – יש מקום להורות על המשך טיפול במסגרת טיפול מרפאתי כפוי.

החלטה

הערעור

1. ערעור לפי [סעיף 9\(א\)](#) [לחוק הטיפול בחולי נפש](#) תשנ"א-1991 (להלן: "החוק") על החלטת הוועדה המחוזית הפסיכיאטרית המחוזית בבית החולים "שיבא" מיום 8.8.2021 (להלן: "הועדה"), שדחתה, ברוב דעות, את ערר המערער, על הוראת אשפוזו הכפוי, שהוצאה על ידי הפסיכיאטר המחוזי ביום 5.8.2021.

המחלוקת

2. אין מחלוקת בין הצדדים שהמערער מצוי באי שקט, כשהמערער הביע רצונו בטיפול תרופתי. המחלוקת בין הצדדים מתמקדת בשאלה האם המערער עלול לסכן זולתו סיכון פיזי מיידי, כדרישת [סעיף 6\(א\)\(2\)](#) לחוק, באופן שיש בו להצדיק את אשפוז המערער בכפייה.

לטענת המערער הוא אדם עדין ואינו מהווה סכנה לעצמו או לזולתו. ב"כ המשיבה טענה לחשש כי בשל עיסוק מוגזם בתכנים מיניים, ולאור בוחן מציאות שגוי, קיים חשש שהמערער יתקוף מינית נערים, בפרשו באופן שגוי הסכמה.

רקע עובדתי

3. ואלה העובדות הרלוונטיות להכרעה במחלוקת:

- (א) המערער, בן XX, בן למשפחה חרדית, מתגורר בישיבה X.
- (ב) המערער טופל בעבר על ידי פסיכיאטר ומטפלים נוספים, בהמלצת הוריו, לרבות טיפול תרופתי, שלדבריו לא עזר. ללא אשפוזים פסיכיאטריים בעברו.
- (ג) במהלך היממה שקדמה למתן הוראות האשפוז בעניינו פנה המערער לחדר המיון שבבית החולים "תל השומר", פעמיים, כשהוא מלווה במדריך הישיבה שבה הוא מתגורר.
- (ד) בפעם הראשונה התייצב המערער בחדר המיון כשהוא מלווה במדריך. במסמכים הרפואיים נכתב שהמערער תיאר "תאווה מיניות לגברים, מרגיש שיש אנשים שנמשכים אליו פיזית והוא אליהם". המערער תיאר 'תיקונים' שעושים הוריו, עימם אינו מתגורר כשנה. בין היתר על שליחתו לפסיכיאטר ופסיכולוג. סיפר על הצקות בישיבה בה מתגורר. סבור ש"כל העולם חוטא עם גברים". בביקור זה, לאחר שלא נמצא שהמערער מסוכן לעצמו או לסביבתו, לאחר שהתנגד לאשפוז ולא נמצאה עילה לאשפוזו בכפייה, שוחרר להמשך מעקב פסיכיאטרי.
- (ה) בהמשך אותה יממה, פנה המערער למיון פעם שניה, כשהוא מלווה במדריך הפנימייה. המערער מסר שפנה למיון כי אביו הכריח אותו מסיבה שאינה ידועה לו. המערער תיאר בהרחבה את משיכתו לגברים. מסר שמצב רוחו "נחמד", ששנתו ותאבונו תקינים. המערער התנגד לאשפוז.
- (ו) בהטרו-אנמנזה מפי מדריך הישיבה נמסר שהמערער סובל מהתפרצויות זעם, לא מוכן להישאר בבית, יוצא להסתובב ברחוב בלילות, אינו נוטל טיפול תרופתי, אתמול איים על אביו במכות ולכן החליט ללוות את המערער למיון.

- (ז) בהטרו-אנמנזה מפי האם, שנמסרה בטלפון, מסרה האם שהיא מפחדת שיוודע למערער שמסרה מידע. לדברי האם המערער סובל מהתפרצויות זעם – צועק, מאיים ברצח, נאלצו לברוח מהבית, חיים בפחד ממנו. עוד מסרה האם שהמערער ביקש מאביו שיפנה לאבי נער אחר כדי שהמערער שיוכל לקיים יחסי מין עם אותו נער.
- (ח) בעקבות רושם למצב פסיכוטי מאני עם הפרעה בארגון החשיבה, ותוכן הכולל מחשבות שווא ארוטומניות ורדיפניות עם פגיעה בבוחן המציאות, ועדות להתנהגות חסרת שיפוט המסכנת את המערער ואת סביבתו, הוצאה למערער ביום 5.8.2021 הוראת אשפוז בכפיה, שמכוחה אושפז המערער במחלקה פסיכיאטרית ג' בבית החולים "שיבא".
- (ט) ביום 8.8.2021 הובא המערער בפני הוועדה הפסיכיאטרית לדיון בעררו על הוראת האשפוז.
- (י) במכתב לוועדה הרפואית מיום 8.8.2021, מאת מנהל המחלקה ד"ר דומני יואב, נכתב כי במחלקה המערער נינוח, חוסר ארגון קל בחשיבה, לא נותן תשובה לגבי שאלה על מחשבות שווא ונראה שמנסה להסתיר את התכנים. הרושם הוא שהמטופל עדיין שרוי במצב פסיכוטי, עם פגיעה בבוחן המציאות ובכושר השיפוט, ללא תובנה למצבו וכי מחוץ לסביבה המגנה של המחלקה מהווה סכנה פיזית הן לעצמו והן לסביבתו.
- (יא) במסגרת הדיון בוועדה נשאל המערער בהרחבה על מחשבותיו ותחושותיו הרומנטיים לנערים בני מינו. בתשובה לשאלה אם איים על אחותו ברצח מסר המערער **"אני נפש עדינה אבל לפעמים מתפוצץ"**. בהמשך כשנשאל ביחס לתכני איומים על האב והאחות מסר **"לא היו איומים. יכול להיות שהתעצבנתי על אחותי אך לא אימתני עם אחותי"**.
- המערער התחייב כי אם ישוחרר ישתף פעולה עם טיפול מרפאתי ויטול את תרופותיו.
- (יב) מפרוטוקול הוועדה עולה שהאם ביקשה, עובר להתכנסות הוועדה, לשוחח טלפונית עם הוועדה שלא בנוכחות המערער. בהתאם ניסתה הוועדה ליצור קשר טלפוני עם האם, ללא הצלחה.
- (יג) המדריך מסר לוועדה, בהתייחס לשאלה אם שמע מהורי המערער שתקף או איים כי **"אני יודע שחיים בפחד. צריך לדבר עם ההורים. הוא אחראי לחיינו ותלוי בהם. כל דבר מתפרץ עליהם. הם רוצים ליצור הפרדה כדי שלא תהיה האשמה"**

נגדם שעושים לו רע. 3 שבועות בלי טלפון שנעלם, בגדים נעלמו, הוא חי בבתי כנסיות". המדריך מסר לוועדה שהמערער איים עליו בכך ש"בפעם האחרונה שהבאתי אותו אמר שיפוצץ אותי".

(י"ד) מממצאי הוועדה עולה שהמערער אינו "משתף פעולה, מכחיש את כל מה שמיוחס לו לגבי סיבות הוראת האשפוז. מכחיש שהתנהג באיומי רצח כלפי בני משפחתו [...] מחשבות שווא פרנואידליות כלפי אביו, מחשבות שווא פרנואידליות בעלי תכנים אורוטומניים. יש גם מחשבות ביזריות בעלי תכנים דתיים, ללא הפרעות בתפיסה בעת הבדיקה. שיפוט ובוחרן מציאות לקויים ופגומים במידה ניכרת, התובנה לגבי מחלתו חלקית ולגבי הצורך בטיפול פורמאלית". הוועדה מצאה כי המערער מסוכן ברמה בינונית לעצמו ולסביבה.

(טו) עמדת הרוב, נימקה החלטתה לדחות את הערר בכך שהמערער נמצא במצב פסיכוטי פעיל עם מחשבות שווא של רדיפה כלפי אביו עם ביטויי התנהגות אלימה מילולית (איומים לרצח כלפי בני משפחתו). ברקע טיפול פסיכיאטרי על ידי תרופות אנטי פסיכוטיות. טרם אשפוזו התנהגות מסכנת לעצמו ולאחרים במידה בינונית. שיפוט ובוחרן המציאות לקויים ופגומים במידה ניכרת.

(טז) דעת המיעוט, מפי יו"ר הוועדה, נימקה עמדתה בכך שהמערער אמנם במצב פסיכוטי פעיל, עם חשיבה לא מאורגנת וקפיצות מנושא לנושא, בוחרן מציאות ושיפוט לקויים באופן ניכר. עם זאת, "הבסיס העובדתי לאשפוז, קרי איומים ברצח ותוקפנות כלפי המשפחה עד כדי כך שנאלצו לברוח מביתם, לא הוכחה". זאת שכן הוועדה ניסתה פעמיים ליצור קשר טלפוני עם האם שביקשה לשוחח עם הוועדה שלא בנוכחות המערער אך לא הייתה זמינה. כמו כן, עדותו של המדריך הייתה רצופה אי דיוקים וכי "בקטעים בהם התבקש מיקוד לעניין העובדות בקול נמוך ומגומגם הודה בפני הוועדה שנשלח על ידי ההורים לדבר בשמים". המערער הכחיש את שיוחס לו על ידי ההורים והמדריך וטען שאחותו הצעירה יקרה לו. אחות המחלקה אישרה בפני הוועדה שבמחלקה היה המערער שקט ורגוע.

דעת המיעוט ציינה כי ברקע האשפוז התנגשות תרבותית חריפה בין רצונו של המערער בקשר מיני עם גברים, עמדה הסותרת לחלוטין את אמונתם ואורח חייהם של ההורים, המשפחה והקהילה הדתית בה הוא חי. לפי דעת המיעוט, אין ספק שהמערער זקוק להמשך אבחון וטיפול, אך מקום בו מדובר באשפוז ראשון, והמשפחה לא טרחה להגיע לוועדה באופן שהקשה את הבירור העובדתי, ניתן להסתפק בטיפול מרפאתי כפוי.

4. לדיון בבית המשפט הגיע המערער לבדו. הורי המערער, מי מאחיו או מדריך הישיבה שמסר עדות בפני הוועדה לא התייצב לדיון.

5. ב"כ המשיבה מסרה בהגינותה כי בבוקר הדיון שוחח מנהל המחלקה עם אמו של המערער וזו חזרה בה מן הטענות לפיהן איים המערער שירצח מי מבני המשפחה. האם הוסיפה שאינה חוששת מפגיעה פיזית מהמערער.
ב"כ המשיבה נסמכה על דברי מנהל המחלקה, ד"ר דומני, במכתבו מהיום, לפיו קיים חשש שבשל היות המערער מצוי במצב פסיכוטי, עיסוק משמעותי בתכנים מיניים ועם פגיעה קשה בבוחן המציאות, באופן שיכול להוביל לתקיפה מינית שמקורה בפרשנות שגויה של הסכמת הצד השני.

6. ב"כ המערער טענה שלא נשקפת סכנה כלשהי מטעמו של המערער לסביבתו. בהתייחס להתפרצויות הזעם הנטענות, טענה ב"כ המערער כי הוא אינו מתגורר עם הוריו זה למעלה משנה, וכי אינו מסוכן כלפיהם. לדבריה, התנהגות המערער מגלה כי הוא שקט, רגוע ומשתף פעולה. לדבריה פניית המערער לאביו לסיוע ביצירת הקשר עם הנער עמו ביקש לקיים קשר רומנטי חושפת את היעדר כוונתו של המערער לכפות עצמו על אחר, באופן המצביע בבירור על היעדר מסוכנותו לזולת אף בהיבט זה. ב"כ המערער ציינה, בעדינות, כי ספק אם הייתה התנהגות המערער מפורשת כמסוכנת אלמלא היה מושא המשיכה בן אותו המין.

7. המערער התייחס בפני בית המשפט לנסיבות אשפוזו. לדבריו, הוא אדם עדין ורגיש ואינו נוהג באלימות, אף במצבי תסכול. המערער תאר בפני בית המשפט את משיכתו לבני מינו, עמה התמודד באמצעות פניה להוריו ולטיפול לפי עצתם. מדברי המערער עולה שהוא משוחח בפתיחות עם הוריו על משיכתו אל בני מינו. מבין השורות עולה שסוגיה זו מעלה מתחים הן אצל המערער שחש תסכול כתוצאה מנטייתו המינית והן אצל הוריו.
המערער מסר שהוא מעוניין בטיפול תרופתי להקלה על חוסר השקט שבו הוא מצוי ובכוונתו לשתף פעולה עם הטיפול הרפואי.
המערער מסר שרואה עתידו כאברך ושהוא מעוניין להיות איש משפחה.

דיון והכרעה

8. לאחר שבחנתי את הערעור וצרופותיו, ולאחר ששמעתי את דברי המערער, את טענות ב"כ הצדדים, ופסיקה רלבנטית, הגעתי לכלל מסקנה שדין הערעור להתקבל.
להלן יפורטו טעמי.

9. עניין הערכת מסוכנותו העתידית של אדם, אינו בגדר מדע מדויק, והערכה זו צריכה להתבסס על מצבו הנוכחי של האדם בשים לב לעברו, לתהליך הטיפול, לתוצאותיו

ולגורמי הסיכון שמלווים אותו אף היום ובמיוחד במצב בו ישוחרר מאשפוז (ראו: [רע"א 1704/12 פלוני נ' הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית](#) (18.3.2012) [פורסם בנבו]).

10. מעטים הם המקרים שבפני בית-המשפט מופיע מערער על החלטת ועדה שהיעדר מסוכנותו, ואף תמימותו, ניכרים. למרבית הצער, בעניינו של המערער זהו מצב הדברים. נטייה מינית הומוסקסואלית, ומחשבות בעלות אופי מיני, אינן מהוות לכשעצמן סכנה לעצמו או לזולתו, ומובן שאינן מהוות הצדקה לאשפוזו בכפיה של אדם.

11. כידוע, אין בית המשפט שם את שיקול דעתו במקום הוועדה הפסיכיאטרית (ראו: [רע"א 8000/07 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני](#) (02.05.2012) [פורסם בנבו]).

עם זאת, ניכר בעניינו כי הוועדה ביססה החלטתה על תשתית עובדתית רעועה – דברי מדריך הישיבה, שכעולה מדעת המיעוט הביא בפני הוועדה את עמדת הורי המערער, ועל דברי האם בטלפון, האשמות מהן חזרה בשלב מאוחר יותר. הרושם המתקבל הוא כי הורי המערער – באמצעות מדריך הישיבה, ובמידה מסוימת באמצעות המערער עצמו, בחור צעיר תם שהסתמך על הוריו – הם שדחפו לאשפוז המערער. מהתיאור העובדתי שבפני בית המשפט, ומהיעדרות ההורים הן משיבת היום והן מהדיון בפני הוועדה, מתקבל הרושם שלנטייתו המינית של המערער, ולהתנגשותה עם עולם הערכים של הוריו, היה חלק משמעותי עד מכריע באישפוזו.

12. התרשמותי היא שהמערער אינו מהווה סכנה לעצמו או לזולתו אותה יש לאיין. עם זאת, לאור התרשמות הרופאים הפסיכיאטריים בדבר מצבו הנפשי של המערער כיום, ובשל רצונו של המערער בטיפול, ובתקווה שיהא בטיפול כדי להקל על מצוקתו של המערער ועל אי השקט שבו הוא שרוי, אני מוצא שיש מקום להורות על המשך טיפול במסגרת טיפול מרפאתי כפוי.

סוף דבר

13. לאור כל האמור, הערעור מתקבל. המערער ישוחרר בכפוף לטיפול מרפאתי כפוי.

ניתנה והודעה היום ב' אלול תשפ"א, 10/08/2021 במעמד הנוכחים.

ירון לוי, שופט

הוקלד על ידי עופר קוצ'ינסקי

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

ירון לוי 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה